

ЕКОНОМІЧНІ ТА ПРАВОВІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ РИЗИКІВ У ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОМУ ГОСПОДАРСТВІ УКРАЇНИ

Гайденко С.М.,
*асистент кафедри економіки підприємства,
бізнес-адміністрування та регіонального розвитку
Харківського національного університету
міського господарства імені О. М. Бекетова
E-mail: alanserg@mail.ru*

Євроінтеграційні перспективи України суттєво залежать від вирішення екологічних питань, зокрема у житлово-комунальному господарстві. Саме ЖКГ є однією з найпроблемніших сфер нашої економіки. Низька енергоефективність, значне зношення основних фондів, недосконале управління вимірюються екологічними витратами й загострюють екологічні ризики. Тому економічні та правові засади аналізу екологічної небезпеки є теоретичним підґрунтям розробки сучасної екологічної політики держави в житлово-комунальному господарстві. Тільки держава має найбільший потенціал для відновлення природних ресурсів з відповідними механізмами інституціонального впливу на економічні та природні процеси.

Як відомо, теорема Р. Коуза підкреслює, що: компенсація за використання ресурсів або будь-яких змін якості ресурсів загального користування можлива лише у випадку чітко визначеного права власності на ці ресурси. Тому компенсувати збитки можливо лише на підставі ретельного підрахунку. Ключова роль держави полягає в тому, що вона повинна свідомо, використовуючи всю потужність політики, забезпечувати відновлення природних ресурсів загального користування. У сучасній Україні не існує єдиного підходу до природоохоронних заходів, оскільки більша їх частина реалізується на рівні органів місцевого самоврядування.

Міське самоврядування та екологічні служби можуть отримувати необхідні ресурси від підприємств, створювати спеціальні фонди, в тому числі

страхові. Необхідна повноцінна та постійно діюча система моніторингу, яка буде діяти не вибірково, а повно враховуючи обсяг, наприклад, викидів шкідливих речовин та споживання ресурсів загального користування.

Платником екологічних коштів має бути кожний, оскільки всі ми, отримуючи прибуток від підприємницької діяльності, або за власними побутовими потребами впливаємо на довкілля, різною мірою користуючись благами, на які витрачені природні ресурси та у відтворенні яких виникли шкідливі речовини.

Існує певний механізм компенсації екологічної шкоди підприємством або громадянином. Кожен є платником та різною мірою бере участь у компенсації екологічної шкоди. Але цей механізм діє лише в тому разі, коли держава виконує свою частину механізму компенсації, яка полягає в налагодженні:

- ефективною системи моніторингу, за якою жодний негативний вплив не може залишитись без компенсації у вигляді стягнення, страхового внеску або частини сплаченого податку;
- врівноваженої системи розподілу фінансових потоків, які мають екологічне призначення та виключного їх спрямування на екологічні потреби (субвенції та цільові програми);
- спрямування науково-технічного прогресу та наукових розробок у екологічному напрямі, коли пріоритетом виробничої діяльності є не тільки отримання прибутку, а й повна екологічна безпека виробництва.

Існує необхідність у спрямуванні екологічної політики держави з метою локалізації та розподілу екологічних ризиків, які і є вимірювальним показником екологічної шкоди в сучасному суспільстві, яка визначає потребу у створенні інституціональної основи відповідного рівня.

Найбільша частина ризиків може бути покладена на підприємців, які отримують найбільшу вигоду від виробничої діяльності та, одночасно, завдають найбільшу шкоду довкіллю.